

3.4.2013

Timo Karjalainen

Viite:

From: Jari Kaivo-oja

To: Keskustelua Sinisen kirjan sisällöstä

Sent: Wednesday, April 03, 2013 8:15 AM

Subject: [Keskustelua Sinisen kirjan sisällöstä] Päättääkö kestävyysvajeesta Hallitus vai lobbarit.

Kommentti kestävyysvajeesta ja Sinisestä kirjasta

Minusta käsite "kestävyysvaje" on niin tärkeä yhteiskunnallinen käsite, että käsitteen selventämistä sekä vajeen poistamiseen tähtäävien ratkaisuvaihtoehtojen valmistelua ei pidä eikä kannata antaa vain yksille tahoille, kuten hallitukselle, lobbareille, yhden aatteen filosofeille, konsulteille tai tietentekijöille.

Sinisen kirjan yksi puute on se, että siinä liian kevyesti ohitettiin kestävyysvajeen käsiteanalyysi ja hypättiin suoraan dataan, jonka VM oli Himaselle antanut. Ei sellainen ote vie sivistynyttä ja kilpailukykyistä tietoyhteiskuntaa eteenpäin.

Hallituksen tulisi järjestämään **kaikille avoin kilpailu** seuraavista kestävyysvajeeseen liittyvistä seikoista:

a) **Mitä** seikkoja kestävyysvajeen määrittelyssä on syytä ottaa huomioon? Minusta päähuomio kannattaa ja pitää kiinnittää B. Russellin tarkoittamiin universaaleihin seikkoihin tai olioihin sekä partikulaarisiin seikkoihin eli erillisoloihin. Kestävyysvajeen määrittelyn on tietenkin hyvä nojautua kestäväälle tietoperustalle, ei kestävämmälle tietoperustalle, joka esim. vaihtuu, kun hallitus vaihtuu.

b) **Millainen** (erillis)olio kestävyysvaje kohtuullisella tarkkuudella määriteltynä on? Millaiset objektiivisesti mitattavissa olevat seikat ja muut seikat määrittävät sen olemusta. Mitkä seikat ovat useimpien ihmisten näkökulmasta suotavia? Tällainen on esim. terveen ihmisen pyrkimys elää niin pitkään kuin mahdollista terveenä? Mitkä seikat ovat epäsuotavia? Tällainen on esim. toimetttömyys, tarpeettomuus ja näköalattomuus, jotka vaivaavat monia työttömiä ja työkyvyttömiä. Minusta epäsuotavaa on myös "velto oloneuvosmaisuus", jonka uskon vaivaavan monia, ulkomaanmatkailulla, golfilla, korkeakulttuurilla, mökkeilyllä yms. huvituksilla päivänsä täyttäviä eläkeläisiä.

c) Tärkein kestävyysvajetta määrittelevä kysymys on **Miksi?** Miksi kestävyysvaje on niin suuri ongelma kuin se on? Onko yhtensä syynä esim. se, että monissa työpaikoissa, esim. valtiolla, tehdään väärin tarpeellisia asioita? Näin on minusta tapahtunut sote-uudistusta, kuntauudistusta, vero-uudistusta (osinkoverosekoilu) valmisteltaessa. Onko maan poliittinen eliitti nostanut työnteon itseisarvoksi, huseeramisen ilon sen itsensä vuoksi ja unohtanut vanhan viisauden: Hullu paljon

työtä tekee, viisas pääsee vähemmällä, jolloin voi viettää enemmän aikaa perheensä kanssa, luonnossa, lenkkipolulla, punttisalilla ja muiden harrastustensa parissa. Tämähkö takia suomalaiset hypivät ulos työelämästä eläkeläisen ihanaan vapauteen 60 ikävuoden korvilla kuin rotat uppoavasta laivasta? Monet nuoremmat downshiftaavat hyppäävät tuotannon laivasta jo alle 30-kymppisinä. Miksi? Miksi-asioihin ei tietenkään ole "lopullisia" oikeita vastauksia, mutta ei se ole peruste ohittaa Miksi-kysymyksiä irrelevantteina ja jatkaa esim. valtion tyhmentämistä. Linjaus ilmenee mm. STM:n vastuulla olevissa reformeissa.

d) Kun on saatu muutama hyvin perusteltu kilpailuvastaus kestävyysvajetta määritteleviin **mitä-mikä-miksi-tason** seikkoihin ja ne on julkistettu Valtioneuvosten kanslian sivustolla julkiselle kriitikille, on paikka SUURELLE JULKISELLE ASIALLISELLE RIIDALLE. Asiallista riitaa tarvitaan, jotta parhaat argumentit ja yksi tai kaksi niihin nojautuvaa vaihtoehtoa jatkotyön pohjaksi voitaisivat.

e) Vasta julkisen argumentaatioihin nojautuvan perinpohjaisen riidan jälkeen kannattaa valjastaa kestävyysvajekäsitettä operationalisoivan mallin rakentajat ja laskijat töihin. Nämä ihmiset ovat joko valtion virkamiehiä, tiedemiehiä tai muita objektiiviseksi tunnistettuja tahoja. He voivat kuvata kestävyysvajeen menneisyyttä, nykyisyyttä sekä todennäköistä, mahdollista ja suotavaa tulevaisuutta kuvaavat seikat numeerisilla faktoilla.

f) Laskettavissa olevan mallin rakentamisessa etsitään siis vastauksia kysymyksiin: **Miten? Milloin? Missä? sekä Kuka? ja Keille?** Kestävyys vajeesta hyötyvät ja siitä haittaa kärsisivät K- subjektit, kuten kestävyysvajeen aiheuttajat, vajeen laskun maksajat, vapaamatkustajat jne. vaativat tunnustamista ja tunnustamista riittävällä tarkkuustasolla presidentti Paasikiven ohjeen mukaisesti: ”Tosiasioden tunnustaminen on viisauden alku”. Kuitenkin, ensin on syytä asia huolella tutkia ja vasta sitten syyllisiä hutkia, jottei syyllisiä armahdeta ja syyttömiä rangaista ilman riittäviä perusteita, kuten globaaleissa ja euroalueen finanssikriisien hoidossa näyttää tapahtuneen.

g) Minusta tärkein asia mallin rakentamisessa ja laskennassa on Kantin, Russellin ja Whiteheadin ja monen muun viisaan miehen pohtima **peruskysymys**: Milloin yhtälö $1+1=2$ (Kantilla $5+7=12$) on tosi. Minusta oikea vastaus on: **Riippuu kontekstista**. Makrotason ilmiöissä yhtälön ei välttämättä tarvitse olla tosi, mutta mikrotasolla asiat menevät aina vuoren varmasti päin helvettiä, jos esim. Prisman kassa (joka kai pian korvataan itsepalvelulla) laskisi koneellaan omaksi tappiokseen $5+7=10$.

h) SUMMA SUMMARUM: Hienoa, että Sininen kirja tehtiin ja tämä sivusto avattiin. Näiltä pohjilta Suomi-pojan ja Suomi-neidon on hyvä jatkaa eteenpäin.